



## Nieuwestad 130

Architect: Willem Cornelis de Groot

Verbouwjaar: 1898/1899

Het pand op de Nieuwestad 130 is in 1898 gekocht door Joseph August Ferdinand Best. Deze in Duitsland geboren chirurgisch instrument-maker liet in 1898/1899 de winkelpui vervangen naar een ontwerp van W.C. de Groot (1853-1939). Een architect die aan het einde van de 19e eeuw vooral gebouwen in neorenaissancestijl ontwierp, dit zijn gebouwen in de stijl van de gouden eeuw. Hij gebruikte hierbij wel nieuwe bouwmaterialen en die paste hij ook hier toe.

### AANBESTEDING

wegens het **verbouwen** van het HUIS no. 130 aan de Nieuwestad te Leeuwarden, waarvan de **aanwijzing** zal worden gehouden op **Vrijdag 4 Nov. e.k.**, 's morgens 11 uur.

Bestekken zijn tegen betaling van 50 cts. te verkrijgen bij den Architect W. C. DE GROOT, waar tevens de teekeningen ter inzage liggen en inlichtingen zijn te bekomen.

Zo rustte deze pui oorspronkelijk op hoekpenanten van verblendsteen. Dit was een nieuwe baksteensoort die rond 1900 op de markt kwam en ook in verschillende kleuren beschikbaar was. Voorheen werd klei met de hand in mallen gestopt. De

verblendsteen was een perssteen, waarbij een machine de klei door een mal heeft geperst. Hierdoor kreeg je bakstenen met rechte randen.

Het onderste gedeelte van de hoekpenanten is niet meer origineel. Maar het gedeelte naast de ijzeren draagbalk is dat nog wel. Vergelijk die steen maar eens met de oudere bakstenen boven de winkelpui.

Bovenaan de hoekpenanten staan de gebeeldhouwde hoofden van Asklepios en zijn dochter Hygieia. Asklepios was de Griekse god van de geneeskunde die zelfs mensen uit de dood kon halen. Zijn dochter Hygieia werd vereerd als symbool van gezondheid en hygiëne. Onder hen wordt een slang afgebeeld. Een slang kan zijn huid afwerpen en dat staat symbool voor herboren worden en genezing.

Het zijn verwijzingen naar de oorspronkelijke functie van dit gebouw. J.A.F. Best verkocht in deze winkel naast zijn medische instrumenten ook artikelen voor ziekenverpleging, bandages, brillen en scheermessen. Ook de grote rond gebogen ijzeren latei, een draagbalk, met zichtbare klinknagels valt op. Hoewel ijzer op grote schaal beschikbaar kwam in de 19e eeuw en het meer mogelijkheden had dan steen en hout, waren architecten van woonhuizen en winkels niet meteen enthousiast. IJzer werd gezien als een toepassing voor fabrieken, bruggen en stationshallen. Eind



19e eeuw veranderde dat beeld en werd ijzer steeds vaker zichtbaar toegepast in winkels en woningen. Ook in de st. Jacobsstraat 29 en Naauw 3 kun je zo'n gebogen ijzeren latei in de pui ontdekken, beide ook ontworpen door W.C. de Groot.

Op de latei zijn naast de 2 grote kruizen, die een algemeen symbool voor de ziekenzorg zijn, ook langwerpige bladeren te zien. De latei wordt gedragen door twee kraagstenen waarop uilen zijn afgebeeld die symbool staat voor wijsheid. Het gebruik van plantmotieven en hardstenen vogels als decoratie werden veel toegepast in de Art Nouveau stijl.

